

1. Юноша Белого города. Письмо к Лужницкому Старцу / Юноша Белого города // Вестник Европы. – 1821. – № 5, март. – С. 65–70.
2. Thackeray W. Contributions to “The National Standard” // Sultan Stork and other Stories and Sketches / William Thackeray : now first collected to which is added the bibliography of Thackeray ; revised and considerably enlarged. – London : G. Redway, 1887. – P. 197–210.
3. Thackeray W. The Fashionable Authoress / William Thackeray // Heads of the people, or, Portraits of the English drawn by Kenny Meadows with original essays by distinguished writers. – London : R. Tyas, 1841. – P. 73–84.

Статтю подано до редколегії
05.09.2012 р.

УДК 821.111(73).09

Ю. О. Чирва – асистент кафедри іноземних мов
природничо-математичних спеціальностей
Східноєвропейського національного університету
імені Лесі Українки

Екзистенціальні параметри буття людини в романі Трумена Капоте «З холодним серцем»

*Роботу виконано на кафедрі теорії літератури,
зарубіжної літератури СНУ ім. Лесі Українки*

У статті осмислено екзистенціальні проблеми роману «З холодним серцем» Т. Капоте: абсурдність навколишнього світу, відчуженість, самотність, зневіра, нездійсненність мрій, душевний біль, розщепленість душі, смерть, сенс буття, котрі визначають ті кризові межові ситуації, в яких опиняється головний герой твору.

Ключові слова: Трумен Капоте, екзистенціальні проблеми, абсурд, відчуженість, самотність, зневіра, буття, мрія, Перрі Сміт.

Чирва Ю. А. Экзистенциальные параметры бытия человека в романе Трумэна Капоте «Хладнокровное убийство». В статье осмыслены экзистенциальные проблемы романа «Хладнокровное убийство» Т. Капоте: абсурдность окружающего мира, отчуждение, одиночество, разочарование, неосуществимость мечты, душевная боль, раздвоенность души, смерть, смысл бытия, которые определяют те кризисные граничные ситуации, в которых оказывается главный герой романа.

Ключевые слова: Трумэн Капоте, экзистенциальные проблемы, абсурд, отчуждение, одиночество, разочарование, бытие, мечта, Перри Смит.

Chyryva Yu. O. Existential characteristics of the person's being in Truman Capote's novel «In Cold Blood».

The article interprets the existential problems in T. Capote's novel «In Cold Blood»: absurdity of the surrounding world, alienation, solitude, disappointment, unrealizability of dreams, soul pain, soul split, death, sense of the being which determine those critical marginal situations in which the main character finds himself.

Key words: Truman Capote, existential problems, absurdity, alienation, solitude, disappointment, being, dream, Perry Smith.

Постановка наукової проблеми та її значення. Трумен Капоте зробив помітну еволюцію від гротесковості твору «Інші голоси, інші кімнати» до вишуканої романтики «Трав'яної арфи» (1951), від трагіфарсової комедії «Сніданок у Тіффані» (1958) до нефікційного роману «З холодним серцем» (1965). Роман «З холодним серцем», що читався, як детектив, захопив численних читачів історією жадливого вбивства чотирьох осіб, яке сталося у самому серці Америки. Документальний твір поєднав репортаж і художню прозу, факти в ньому комбінувалися так, щоб якомога глибше та вірогідніше передати драматизм описуваних подій. Крізь власну екзистенцію автор осмислює буття свого головного героя – Перрі Сміта. Фактично своєю поведінкою персонаж декларував позицію

відчуженості від життя. Заглиблений у свій внутрішній світ, замкнений у собі, він щоразу опиняється в межових ситуаціях через відчуженість від соціуму, від самого себе. Його філософія – це доведена до логічного кінця концепція «стороннього», абсурдизована позиція людини, що не визнала сенсу життя через його абсурдність і зрештою довела власне існування до стану повної безглуздості. Це дозволяє розглядати роман «З холодним серцем» у контексті ідей А. Камю та С. К'єркегора. У зображенні внутрішнього світу Перрі Сміта актуалізується літературна традиція російського письменника Ф. Достоевського. З автором «Злочину та кари» американського письменника об'єднує пильний інтерес до людини, котра злочинном поставила себе поза людьми. Услід за російським класиком автор «З холодним серцем» показує, що порушення моральних законів веде до незворотних наслідків.

Ім'я Трумена Капоте в жодному дослідженні не пов'язується з екзистенціалізмом. Ми також не вважаємо автора «З холодним серцем» послідовником екзистенціалізму. Втім випадково чи ні, залишається той факт, що образ героїв твору та його філософська парадигма за настроєм близька до екзистенціалізму й відображає літературно-художні та соціокультурні тенденції, характерні для американської літератури від початку 60-х років ХХ ст. Екзистенціальні параметри буття людини в романі «З холодним серцем» не були предметом розгляду в американському, у вітчизняному та російському літературознавстві, а тому є **метою** нашого дослідження.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. У романі «З холодним серцем» Капоте зміщує фокус у підкреслено особисте, і твір набуває справжніх екзистенціальних вимірів. Філософія книги прозора, кожен штрих, фрагмент її підкреслює абсурдність і беззмістовність життєвого кругообігу. Людина в цьому кругообігу – всього лише маріонетка. Герої роману (Перрі Сміт і Дік Гікок) не навчилися володіти собою, вони не впевнені в собі, а тому стали лузерами, їхня непристосованість у житті робить їх або жертвами, або вони роблять жертвами інших. Злочин і кара, вплив середовища та сексуальних відхилень на формування особистості, природа проти виховання, випадковість злочину, співчуття автора до вбивці, правомірність застосування смертної кари – це ті філософські питання, в центрі яких так чи інакше – людина. Гасло Ф. Достоевського «знайти в людині людину» [2, 529] стало вихідною точкою пошуків Т. Капоте. Людина, до того ж не в схематичному, формальному зображенні, а в повноті свого емоційного буття. Світ, який не тільки пізнається, але й переживається став для письменника предметом усвідомлення. Екзистенційний характер поглядів Т. Капоте прослідковується в його підході до визначення основних тем дослідження «душі людської». Автор досліджує мотиви, які перетворюють людину в невротичний продукт саморуйнування. Змушує читача побачити закладену ним проблему, поміркувати над нею та за допомогою дій персонажів дійти певного висновку.

Коли Т. Капоте назвав свій роман щемливою назвою «In Cold Blood. A True Account Of a Multiple Murder And Its Consequences» / «Холоднокрівно. Правдива історія одного вбивства та його наслідків», він, власне, виніс проблему особистості в назву твору. У невеликому рядку – суть роману, його максимально смислове та емоційне навантаження. На перший погляд, герої твору Перрі Едвард Сміт та Річард Юджин Гікок звичайні, середні американці, котрим не дуже щастило в житті. І от вони вбили чотирьох безвинних людей. Певна річ, це вимагало пояснення і ретельного дослідження їхніх біографій.

Т. Капоте особливо цікавив Перрі Сміт, той, хто розстріляв сім'ю. Як багаторазово підкреслював автор, Перрі ніби виступив на сцену з його попередніх творів, він поєднав у собі риси «вбивці за природою» та мрійливості, навіть якусь патологічну сентиментальність, котра упізнавалася всіма, хто читав «Інші голоси, інші кімнати» та деякі інші оповідання письменника. Кат Клаттерів, коли Капоте придивився до нього уважніше, виявився різновидом того ж американського людського типу.

Перрі Сміт – персонаж, котрому віддано симпатії, навіть любов автора. Цей герой, при всій його неповноцінності, виростає до розмірів центрального персонажа. Письменник намагається пізнати його передусім як людину загалом, досягнути всі таємниці його природи. Життя Сміта показано штрихами, калейдоскопично, конспективно. Однак занепокоєння зростає і передається так, що читач відчуває його ніби на дотик. Напівіндіанець-напівірландець, Перрі з дитинства терпів знущання через своє походження. Він глибоко переживає життєві несправедливості. Батьки не змогли створити нормальної родини для виховання здорових дітей. Мати через недугу чоловіка залишила виступи на арені й знайшла втіху в алкоголі та чоловіках, у сім'ї були постійно бійки, що й привело батьків до розлучення. Сестра Ферн викинулася з вікна готелю у Сан-Франциско, старший брат Джиммі довів

свою дружину до самогубства, а наступного дня покінчив із собою. Жахлива реальність стає знаковою в долі Сміта. Ще за життя матір «збула» сина в католицький сиротинець, де «Чорні Вдови» лупцювали його за мокру постіль. Через кілька років «божі сестри» викинули Перрі геть. Він потрапляє у дитячий інтернат Армії спасіння, де одна з няньок «what she used to do, she'd fill a tub with ice-cold water, put me in it, and hold me under till I was blue. Nearly drowned. But she got found out, the bitch. Because I caught pneumonia. I almost conked»¹ [3, 132].

Для Капоте важливо змусити читачів повірити в реальність жахів, і він веде їх до джерел зла та насильства. В автобіографічній довідці Сміт написав: «I was very severely beaten by the cottage mistress, who had called me names and made fun of me in front of all the boys. She used to come around at all hours of the night to see if I wet the bed. She would throw back the covers & furiously beat me with a large black leather belt – pull me out of bed by my hair & drag me to the bathroom & throw me in the tub & turn the cold water on & tell me to wash myself and the sheets. Every night was a nightmare. Later on she thought it was very funny to put some ointment on my penis. This was almost unbearable. It burned something terrible. She was later discharged from her job. But this never changed my mind about her & what I could have done to her & all the people who made fun of me»² [3, 275]. Автор не дає читачеві забувати, що рушійною силою вчинків Перрі була справжня ненависть і жадова особистої помсти.

Перрі – жертва насильства – перетворюється в ката. Відлучений від нормального способу життя, він по-справжньому усвідомлює власний моральний розлад, свій духовний занепад як особистості. У дитинстві його найзаповітнішим бажанням було навчання в школі, і тому він із гіркотою говорить сестрі Барбарі: «But the time came I begged to go to school. I happen to have a brilliant mind. In case you don't know. A brilliant mind and talent plus. But no education, because he didn't want me to learn anything, only how to tote and carry for him. Dumb. That's the way he wanted me to be. So that I could never escape him. But you, Bobo. You went to school. You and Jimmy and Fern. Every damn one of you got an education. Everybody but me. And I hate you, all of you – Dad and everybody»³ [3, 185]. Створюється враження, що потік скарг виявляє внутрішній неспокій Перрі, справжньої причини якого він і сам не розуміє.

Сцена розмови Сміта зі сестрою – одна з найсильніших у романі – засвідчила: в Смітові живе жадова людської любові, жагуче бажання, щоб сестра в ньому побачила особистість. Емоційно розвинутий, з глибокими почуттями, розумний, Перрі надзвичайно страждає від постійної внутрішньої боротьби між інтенсивним тяжінням до людей, до дружби та зневірою у можливості існування між людьми добрих і щирих взаємин. Ця зневіра йде від його життєвого досвіду, є логічним висновком його життя і прирікає Перрі на замкнутість у собі й цілковиту самотність. Хлопець зі скаліченою душею чужий всім, всюди, завжди. Сміт хворобливо сприймає світ, гаслом його життя стає думка, що все «was up to fate»⁴ [3, с. 45]. Випадок, фатум керують життям Перрі, оскільки він сам є породженням і реальним втіленням абсурдного буття, яке позбавлене будь-якої логіки, що й робить його «постійною жертвою». Він цілковито залежить від обставин і ситуацій, тобто потрапляє в екзистенційну залежність. В одному зі Смітових зошитів була цитата, яка відповідала його уявленню про життя: «'What is life? It is the flash of a firefly in the night. It is breath of a buffalo in the wintertime. It is as the little shadow that runs across the grass and loses itself in the sunset.' <...> 'A

¹ «...робила так: наллє ванну крижаної води, занурить мене туди і тримає, аж поки я не посинію і не почну тонути. Потім цій суці дісталось. Бо я схопив запалення легень. Мало дуба не врізав».

² «Директорка будинку мене жорстоко била, лаяла й ганьбила перед усіма хлопчиками. Вона могла прийти в будь-яку годину ночі, щоб перевірити, чи не обмочив я постіль. Вона зривала з мене ковдру і люто била великим чорним шкіряним ременем – витягувала з ліжка за волосся, тягнула у ванну кімнату, кидала у ванну, відкривала холодну воду й веліла мені митися та прати простирадла. Кожна ніч перетворювалася у жах. Потім вона придумала, що буде досить потішно мазати мені член якоюсь маззю. Це було майже нестерпно. Пекло страшенно. Згодом її зняли з роботи. Але моя думка про неї від цього не змінилася, і не зникло бажання добратися до неї і всіх, хто наді мною насміхався».

³ «Настав час, я почав проситися до школи. У мене виявився блискучий розум. Це я тобі кажу на той випадок, якщо ти не знаєш. Блискучий розум і плюс ще талант. Проте освіти я так і не отримав, бо він не хотів, щоб я учився, він хотів, щоб я умів тільки носити за ним поноску. Був тупим. Ось чого він від мене хотів. Щоб я ніколи не зміг від нього втекти. Але ж ти, Бобо, ти ходила до школи. І ти, і Джиммі, і Ферн. Кожен з вас, хай вам чорт, отримав освіту. Усі, крім мене. І я вас ненавиджу, всіх вас – і тата, й інших».

⁴ «...в руках долі».

breath of a buffalo in the wintertime' – that exactly evoked his view of life. Why worry? What was thereto 'sweat about'? Man was nothing, a mist, a shadow absorbed by shadows»¹ [3, 147].

У результаті цих екзистенціальних міркувань Перрі відчуває свою самотність у світі людей і речей, котрі для нього однаково незбагненні, й усе більше відчужується від них і від свого минулого, а тому бачить у всьому, що відбувається, втручання долі. Він постійно шукає відповіді на важливе онтологічне питання: що є життя? Внаслідок філософських роздумів Перрі доходить висновку щодо існування конфлікту між задумом і його реалізацією, між реально існуючим життям і людським уявленням про нього. Усвідомлення ж цієї суперечності породжує в душі героя відчуття самотності як постійної ознаки людської екзистенції в умовах абсурдної дійсності. Людина приречена на самотність, вона не може щось змінити чи вплинути на зовнішній світ, єдина її власність – усвідомлення свого трагічного, приреченого на смерть існування.

Чутливість Сміта бачимо й у його ясновидіннях. Підкреслимо, що мова йде не про фантазії, уяву, а про його здатність до передбачень, які аматор-психоаналітик Віллі Джей називає «а high degree of 'extrasensory perception»², і Перрі підтверджує це: «Sort of like having built-in radar – you see things before you see them. The outlines of coming events»³ [131, 90]. Сміт згадує про свої «медіумні здібності»: «For instance, right before I had my motorcycle accident I saw the whole thing happen: saw it in my mind – the rain, the skid tracks, me lying there bleeding and my legs broken»⁴ [3, 90]. Перрі усвідомлює всю підсвідому логіку свого настрою, з точністю передбачає майбутнє – і все ж діє всупереч передбаченням, всупереч, здавалося б, будь-якій очевидності, він підкорюється чомусь більш глибокому в своїй душі. І тому, напевно, в тому, що сталося з Перрі, була своя логіка, страшна логіка його покаліченої долі. Напевно, фатальна дія – вбивство – також скоєне наперекір: наперекір навіть відсутності впевненості, хоча б хвилинної. Дійсно, здається, що доля вела Сміта до будинку Клаттерів. Чотири постріли, викликані якимось фатальним насланням, – немотивований вчинок. Однак ці постріли приводять Сміта у в'язницю. Його судять і засуджують до смерті. Кара за злочин неминуча.

Перрі Сміт не визначається за ранжиром позитивний чи негативний. Він є носієм характерних рис, котрі визначають стан людини в мінливому й дисгармонійному світі. В екзистенціалістській літературі онтологічні питання – що є добро і що є зло – переносяться на людську свідомість, у її внутрішній світ, де межі добра та зла стерті. Протистояння набуває фатального характеру. Розщеплення відбувається на живому – на людській душі. Коли читач уперше бачить Перрі, перед ним – романтик, котрий розглядає мапу Мексики, куди мріє потрапити. Інший Перрі Сміт у сцені вбивства, де його образ явно не узгоджується з попереднім. І так протягом усього роману в ньому будуть виявлятися несумісні якості та прагнення. В його душі існує конфлікт двох протилежних прагнень, двох абсолютно різнорідних начал. Одне з них – наївність, простота серця, віра в майбутній успіх. Інше ж – знедоленість, покаліченість, викривленість свідомості, самотність, відчуженість, зневіра, озлобленість та ненависть, які спровоковано соціальними, національними, тілесно- побутовими чинниками й знаходять вияв не тільки як замкненість, а й як життєва пасивність. Протягом усього Смітового життя готується зіткнення цих начал, і воно не може не закінчитися вибухом. Тієї листопадової ночі вони остаточно роз'єдналися. З першим пострілом у Голкомбі хвиля темної ненависті захопила Сміта й перетворила на звіра. Кульмінацією «озвіріння» стає безглузде жорстоке вбивство. Це свого роду межова ситуація, коли конфлікт має місце в самій людині. Для американського екзистенціалізму характерною є позиція «пекло – це я сам», пекло і рай перманентно присутні в кожному. До певного моменту вони знаходяться у стані «нейтралітету». Однак настає етап, коли ця рівновага порушується, і особистість розщеплюється на два суперечливих начала. Кожна людина, згідно американському екзистенціалізму, потенційний носій цього конфлікту.

Як пригнічена й відчужена особистість, Сміт усвідомлює в собі інстинкт вбивці й підкоряється тоталітарним імпульсам насильства. Інакше не можна зрозуміти, як одного разу він, голодний,

¹ «'Що є життя? Вогник світлячка вночі. Дихання бізона взимку. Маленька тінь, що біжить по траві й зникає із заходом сонця' <...> 'Дихання бізона взимку' – це ж цілком відповідало його уявленням про життя. Заради чого хвилюватися? Навіщо 'потіти'? Людина – ніщо, туман, тінь, що загубилася серед тіней».

² «...високий ступінь екстрасенсорного сприйняття».

³ «Наче вбудований радар – ти бачиш усе до того, як зможеш це побачити. Обриси майбутніх подій».

⁴ «Скажімо, саме перед моїм нещасним випадком на мотоциклі я побачив усе, що повинно було статися. Побачив це в голові: дощ, сліди буксування, як я лежу в крові з переломаними ногами».

зчепився з батьком через печиво: «My hands got hold of his throat. My hands – but I couldn't control them. They wanted to choke him to death»¹ [3, 136]. Ось це «не володів» усе частіше з'являється у спогадах Перрі. Його негативне ставлення до життя чим далі, тим більше загострюється, зростає, і, зрештою, він стає невротиком. Втрачає, по суті, здатність на людське розуміння та, власне, розуміння себе. «And yet – How can I explain this? It was like I wasn't part of it. More as though I was reading a story. And I had to know what was going to happen. The end»² [3, 240]. Перерізуючи горлянку містеру Клаттеру, Перрі усвідомлює: він не тямить, що робить, «till I heard the sound. Like somebody drowning. Screaming under water»³ [3, 244]. Перед читачем одна з численних сцен психологічного відчуження людини від самої себе. Капоте загострює ситуацію і розгортає сюжет «злочину та кари» в напрямку, де йдеться про людину з розщепленою душею. Міркування письменника у підтексті роману чітке: перед читачем подвійність як характеристика людської свідомості. Людина, загалом, є надзвичайно складною істотою, і в своїх лихих моментах не обов'язково є лиходієм в умовному мелодраматичному сенсі цього слова; людина здатна вмістити в своїй душі добро та зло. Автор займає позицію уважного психолога.

Дрібні незручності, котрі виникають у жертв в очікуванні смерті, викликають особливу турботу вбивці. Перрі згадує, коли він зачиняв Кен'йона, хлопець розкашлявся, і він підмостив йому під голову подушку. Детективів вражало, що тіло містера Клаттера лежало на коробці від матрацу. Дьюї висловив припущення, що один з убивць не був остаточно позбавлений жалю. Смітові не видається дивним, що цю турботливість він виявляє у ставленні до тих, кого згодом уб'є. І саме цю таємницю автор не поспішає відкривати. Відповідь криється в особистості злочинця.

Серед «фрейдистських» мотивів роману є не реалізована Перрі в юності чуттєва пристрасть. Його непрості стосунки зі світом розпочалися ще в Гонолулу в 1945 році, коли він був моряком торговельного флоту. Моральні цінності, так і не набуті, зазнають краху перед брутальністю нових обставин. Юнак відкриває для себе світ без милосердя. Армія також перетворилася на брутальну екзекуцію. З огидою Перрі згадує службу в Кореї, де у нього виникла певна проблема: «Because the sergeant we had was tough. Because I wouldn't roll over»⁴ [3, 134]. З проблемою відчуження пов'язується й тема гомосексуальності. В американських критиків (С. Кауфманн) є припущення, що Сміт – гомосексуал. Капоте не показав відверто гомосексуальність героя, хоча Дік часто називає його «honeу», то «babby», «sugar»⁵ [7, 114; 3, 15, 108, 46], і між ними відчуваються жіночі ревнощі. Сміта як особистість руйнували протиприродні відносини. Його світ – єдиний світ, якого він не може позбутися, і складається він із насильства, здійсненого над ним у різних варіантах – від витончених черничих до сексуальних армійських. Перрі загнаний у глухий кут. Виявилось, що жодних цінностей немає. Тотальне розчарування, усвідомлення жорстокості, безглуздості та безнадійності існування охоплюють його.

Душевна травмованість, пасивність зближують Перрі Сміта з приниженою та зневаженою «маленькою людиною» ХІХ ст. Ф. Достоєвського та Ч. Діккенса. З людиною, котра викликає у цих письменників співчуття. Це також є парадоксом книги Трумена Капоте: вбито славу сім'ю, а хвилюємося ми більше за загнаного у глухий кут злочинця. Автор акцентує на тих моментах життя Сміта, котрі викликають у читача співчуття й симпатію. Запитання Перрі: «Чому я це зробив?» звучить щиро, і коли він не кається у скоєному, його одвертість обеззброює. Найвагоміші свідчення Дьюї – перші оприлюднення зізнання Перрі Сміта – автор подає таким чином, щоб показати Сміта з кращого боку. Для цього детектив наводить факти: випадок, коли Перрі не дозволив Дікові згвалтувати Ненсі, а також акцентує на змінах, котрі Сміт вніс у два пункти заяви, де зазначено, що це він, а не Дік, убив місіс Клаттер і Ненсі Клаттер.

Глибоке співчуття автора до Перрі робить роман потужним витвором мистецтва, а його дослідження – дивовижною спробою зрозуміти людську натуру. Трагічний хід подій, які описано на

¹ «Мої руки опинилися у нього на горлянці. Руки – сам я не володів ними. Вони хотіли задушити його до смерті».

² «І все ж – як би вам пояснити? – я не міг собою розпоряджатися. Ніби я читав якесь оповідання. І повинен був дізнатися, що буде далі, чим усе скінчиться».

³ «... аж доки не почув звук. Неначе хтось потопає. Крик з-під води».

⁴ «...сержант був дуже жорстокий. Тому що я під нього не ліг. Господи, як я все це ненавиджу. Не виношу».

⁵ «Любий», «дитинко», «солоденький».

сторінках «З холодним серцем», здається можливим, навіть раціональним побачити й зрозуміти, як сукупність причинно-наслідкових обставин там, де доля визначається справжнім шансом і випадком, а вбивство Клаттерів, зрештою, можна розглядати як логічний наслідок соціологічних та психологічних сил, які поступово роками отримували поштовх. «The crime was a psychological accident, virtually an impersonal act; the victims might as well have been killed by lightning»¹ [3, 245]. Фрагмент цікавий для читачів своєю внутрішньою полемічною орієнтацією стосовно злочину та кари. Немотивованість вчинку, абсурдність убивства – одна з форм виправдання злочинців.

Висновки. У процесі дослідження з'ясовано, що екзистенціальність роману «З холодним серцем» Трумена Капоте виявляється не тільки у відповідній філософській наповненості твору певними художніми мотивами, а й у специфіці його художніх образів, які відтворюють настрої приреченості, відчуженості, абсурдності буття. Автор із психоаналітичного погляду розкриває стан внутрішньо-екзистенційної відокремленості особистості від соціуму та цілу низку відчуттів, які викликані ним. Відтак ряд екзистенціалів у творі – самотність, відчуженість, абсурдність, нездійсненність мрій, душевний біль, зневіра – є закономірними, пріоритетними у відображенні людського буття.

Список використаної літератури

1. Капоте Т. Хладнокровное убийство : роман, эссе / Трумэн Капоте ; сост. Л. Беспаловой ; коммент. А. Зверева. – М. : Б.С.Г.-ПРЕСС, НФ «Пушкин. б-ка», 2001. – 473 с.
2. Литература США XX века. Опыт типологического исследования. В 3 т. Т. 3 / под ред. Р. Спиллера, У. Торпа. – М. : Прогресс, 1979. – 645 с.
3. Capote T. In Cold Blood. A True Account of a Multiple Murder and Its Consequences / Truman Capote. – New York : First Vintage International Edition, February 1994. – 343 p.
4. Clarke G. Capote: A Biography / Gerald Clarke. – New York : Simon and Schuster, 1988. – 631 p.
5. Existential America [Electronic resource] / G. Cotkin. – The Johns University Press, 2003. – 368 p. – Mode of access : <http://books.google.com.ua>. – (15.12.2011).
6. Nance W. L. The Worlds of Truman Capote / William L. Nance. – New York : Stein and Day Publishers, 1973. – 256 p.
7. Reed Keneth T. Truman Capote / Kenneth T. Reed. – Boston : G.K. Hall, 1981. – 145 p.

Статтю подано до редколегії
25.09.2012 р.

УДК 821.161.2 Слісаренко

Шкоріна І. М. – кандидат філологічних наук, старший викладач кафедри українознавства і мовної підготовки іноземних громадян Харківського національного економічного університету

Часові площини роману О. Слісаренка «Хлібна ріка»

Роботу виконано на кафедрі українознавства і мовної підготовки іноземних громадян ХНЕУ

У статті розглянуто особливості художнього часу в романі О. Слісаренка «Хлібна ріка» як способу відображення авторської концепції світу. У О. Слісаренка з поняттям часу пов'язане відчуття зміни епох, руйнування колишнього, усталеного побуту. Відчуття часу, що бурхливо рухається, визначає розвиток сюжету роману «Хлібна ріка». Окрім того, письменник повсюдно послуговується часовими поняттями у випадках виходу на філософський, загальнолюдський рівень проблематики.

Ключові слова: художній час, роман, підтекст, символ, бінарна опозиція.

© Шкоріна І. М., 2012

¹ «Злочин був психологічним нещасним випадком, по суті, актом безособовим; жертви могли так само бути вбиті блискавкою».